

SKABELON TIL PÆDAGOGISKE LÆREPLANER

Dagtilbud i Nordfyns Kommune

Indledning.....	3	De pædagogiske læreplaner.....	16
Børnesyn.....	3	Organisering	16
Det nordfynske pædagogiske grundlag	6	Systematik	16
Dannelse og børneperspektiv	6	Program for læringsledelse	17
Leg	7	Bilag: Hvad siger Dagtilbudsloven?	18
Børnefællesskaber	8	De 6 pædagogiske læreplanstemaer.....	19
Læringsforståelse	9	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	22
Læringsmiljø.....	10	Bilag: Nordfyns Kommunes Børne og Ungepolitik	23
Forældresamarbejde	11	Vision for Børn og Unge på Nordfyn:	23
Børn i udsatte positioner.....	12	Pejlemærker	24
Sammenhænge.....	13	Bilag: De nordfynske værdier	25
Det åbne dagtilbud		Bilag: Reference til forskningslitteratur	26
Inddragelse af lokalsamfundet	14		

I Nordfyns kommune er det besluttet, at alle dagtilbud skal arbejde ud fra en fælles skabelon for de pædagogiske læreplaner. Der arbejdes med fælles overordnede mål indenfor de seks læreplanstemaer.

Baggrunden for beslutningen er, at der ønskes en fælles forståelse og tilgang til arbejdet med de pædagogiske læreplaner, hvor der anvendes evidensbaserede metoder, og det pædagogiske grundlag kendetegnes ved: "Det ved vi om?" Hvor nyeste viden anvendes til at kvalificere praksis i arbejdet med de pædagogiske læreplaner.

Den pædagogiske læreplan tager afsæt i et bredt læringsbegreb, og skal understøtte personale og ledelse i at skabe gode læringsmiljøer for og sammen med børnene. Det er hensigten, at legen og en legende tilgang til læring, barnets interesser, undring og nysgerrighed samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling, er udgangspunktet for de læringsprocesser, som barnet indgår i.

Den fælles kommunale skabelon for de pædagogiske læreplaner skal danne ramme for det videre arbejde med læreplanerne i distrikterne, hvor

læringsmål for de enkelte børn fastsættes lokalt ud fra en datainformeret tilgang.

Den pædagogiske læreplan skal først og fremmest være et arbejdsredskab til at sikre og kvalificere praksis, men skal også medvirke til at understøtte evaluering af børnegruppens og det enkelte barns læring og udvikling.

Derudover skal den pædagogiske læreplan understøtte og hjælpe pædagogisk personale til at holde fokus på kerneopgaven, at alle børn og unge udvikler sig og lærer mest muligt i forpligtende fællesskaber.

Kerneopgaven – at alle børn og unge udvikler sig og lærer mest muligt i forpligtende fællesskaber.

Gennem dialogen og samarbejdet skal der arbejdes ud fra et datainformeret grundlag.

Børnesyn

Det fælles børnesyn i Nordfyns Kommune er udarbejdet i samarbejde mellem dagtilbud og skoler, og skal ses som et dynamisk børnesyn, der understøtter den pædagogiske praksis.

"Det enkelte barn har meninger og tanker, der er betydningsfulde.

Barnet har potentiale til at tænke og lysten til at kommunikere med og forstå sin omverden.

Barnet er en selvstændig, medskabende og kompetent aktør i eget liv, der skal udvikle og udfolde sig i fællesskab med andre".

FAKTA OM DAGTILBUDET

Distrikt: Sletten

Børnehusene: Græshoppen, Kastaniegården og Mini-Max

Antal dagplejere: 19

Alle dagtilbud i Nordfyns kommune arbejder data og forskningsinformeret i professionelle læringsfællesskaber for at skabe bedst mulige betingelser for alle børns trivsel, læring og udvikling.

Nedenfor beskrives det nordfynske pædagogiske grundlag, bestående af en række fælles centrale elementer, som

er kendetegnende for den forståelse og tilgang, der skal arbejdes med i forhold til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i kommunen.

Dagtilbuddet skal forholde sig til elementerne og beskrive, hvordan der arbejdes med disse i den pædagogiske praksis.

Dannelse og børneperspektiv

Dannelsesbegrebet indgår som et væsentligt element i barnets udvikling. Dannelse er, at kunne begå sig med andre og mestre eget liv. Fælles historie, værdier, traditioner og vaner bliver en rettesnor for barnet til at kunne orientere sig og handle på en hensynsfuld og kritisk demokratisk måde.

Den pædagogiske praksis i dagtilbudene skal understøtte udviklingen mod at blive kompetent aktør i eget liv. Det pædagogiske

personale i dagtilbud skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og deltagelse i demokratiske sammenhænge.

Barndommen har værdi i sig selv, og det pædagogiske læringsmiljø tager udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagsituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Leg

Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Gennem legen fremmes barnets nysgerrighed, fantasi, sprog, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Mange børn leger helt af sig selv, mens andre har brug for støtte og guidning for, at legen udvikler sig positivt. En anerkendelse af legens betydning samt en forståelse af, at det er den voksne, som kan bidrage til udvikling af legefællesskaberne, er vigtigt at medtænke i praksis.

Hvordan og hvilke handlinger understøtter legen i jeres praksis:

Vi skaber plads til alle former for leg i hverdagen

Målet er:

At børnene oplever, at medarbejdere aktivt går ind i børnenes leg, fordi de ser netop legen som en platform for at skabe udvikling, trivsel og læring for alle børn.

Medarbejderne er :

Tilgængelige, aktivt opsøgende, begejstrede og anerkendende . De tilbyder værktøjer til løsning af konflikter, registrerer og handler på børnenes initiativer med humor og glæde.

Praksisfortællinger om leg

0-2 år:

En fortælling om hvordan en tur til skoven danner rammen om en leg

Vi går til skoven, hvor vi finder æbler på træerne. Børnene får lov at smage, selvom æblerne ikke er helt modne endnu. Der er også brombær i skoven, som børnene plukker og moser med hænderne. Børnene oplever, hvordan hænderne bliver helt blå. En voksen finder en lille snegl, og en af pigerne kigger sig omkring og får øje på en vinbjergsnegl. De voksne plukker blade og smider dem op i luften og siger "se, de kan flyve". Børnene finder selv blade og smider dem op i luften. Flere børn kommer til, og de leger, at bladene flyver.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene får sansemæssige oplevelser
- Børnenes nysgerrighed vækkes
- Børnene bruger deres fantasi
- Børnenes ordtilegnelse udvides
- Børnene får kendskab til natur og dyr

3-6 år:

En fortælling om hvordan børnenes initiativer gribes, og der opstår en leg

En pædagog er i garderoben med 5 børn, da et barn opdager, at der er mudder på vinduet. Pædagogen griber barnets opmærksomhed og begynder at digte en historie om et muddermonster, der har været på legepladsen. Nogle børn viser begejstring, mens andre bliver lidt ængstelige.

Pædagogen skaber en dramatisk stemning med bevidsthed om, at alle børnene skal kunne holde til at være med på legen.

Sammen går de ud på legepladsen og opdager et "spor", en mudderklut. Børnene bliver undersøgende på at finde flere spor, og hele legepladsen inddrages. Pædagogen standser brat op, da han får øje på, at rutsjebanen er væk. Børnene ved godt, at arbejdsmændene har fjernet den, og de går med på legen om, at monsteret har spist den. Jagten på monsteret fortsætter længe, og pædagogen udvikler på legen undervejs.

Da børnene finder på, at monsteret spiser sandlegetøj, foreslår pædagogen at de graver fælder i sandkassen, som fyldes med legetøj som lokkemad.

Pædagogen leger, at han er monsteret og falder i børnenes fælder. Børnene vil også prøve at falde i.

Børnene fortsætter deres leg efter frokost, og mange andre børn kommer til for at hjælpe og vil gerne høre historien.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene inspireres, og deres fantasi stimuleres
- Børnene får viden og erfaring med deres omverden ved at prøve forskellige legeunivers af.
- Børnenes mærker forskellige former for følelser, igennem den stemning som pædagogen skaber.

Børnefællesskaber

I dagtilbud indgår børn i et socialt fællesskab med andre børn og voksne. De børn og voksne, der er til stede i dagtilbuddet, er sammen om at skabe det sociale rum, hvorigennem det enkelte barn lærer og udvikler sig.

I dagtilbuddets hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og være aktivt deltagende. Det er det pædagogiske per-

sonales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. Børnefællesskaberne skal skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur. Desuden skal børnefællesskaberne sikre, at alle børn oplever, at være en del af et større eller mindre fællesskab.

Hvordan og hvilke handlinger understøtter børnefællesskabet i jeres praksis:

Vi skaber betydningsfulde forbindelser mellem børnene

Målet er:

At børnene oplever sig set, hørt og forstået, og at deres venskaber prioriteres.

Medarbejderne :

Har et grundigt kendskab til hvert enkelt barn og kan udfordre og hjælpe barnet til at etablere nye venskaber.

Forstår at det er i legen og samværet med andre, at barnet får erfaringer med bl.a. at afprøve nye positioner, håndtering af konflikter, tolerance og respekt for hinandens forskelligheder.

Praksisfortællinger om børnefællesskaber

0-2 år:

En fortælling om hvordan små børnefællesskaber kan tilgodese det enkelte barn, og hvordan venskaber herigennem opstår

Vi har lavet en lille gruppe bestående af fire børn, som skal øve sprog. Børnene sidder stille og kigger i små bøger med billeder, og vi snakker om billederne. De begynder at fjolle lidt, men er stadig koncentreret. Børnene har det sjovt og hyggeligt sammen. Et par af børnene er meget dygtige til ordene, og samtalen udvides med nye ord og begreber. To andre har brug for at forenkle samtalen med færre ord. Alle er meget nysgerrige og nyder hinandens selskab. Efterfølgende leger de to af børnene sammen i sandkassen.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene øver ord og begreber
- Børnene oplever, at de er forskellige og mestrer forskellige ting
- Børnene ser og hører hinanden
- Børnene får fælles oplevelse
- Børnene får nye relationer

3-6 år:

En fortælling om hvordan legen giver erfaringer med at være i forskellige børnefællesskaber

Muddermonster legen har fået en fast plads i børnenes hverdag. Børnene bruger legen til at invitere andre børn ind i fællesskabet, og sammen udvikler de på legen – små stykker plastik fundet i naturen, er blevet monsterets tænder.

Børnene fortæller deres historie til andre børn og kigger på hinanden for at forvisse sig om, at alt bliver fortalt. Børnene er opmærksomme på, om de nye "lyttere" kan tåle spændingen. Børnene skiftes til at være anførere for jagten på monsteret.

Legen udvikles blandt børnene og til tider uden voksens deltagelse. Muddermonsteret inddrages i børnenes andre legefællesskaber, så som hjemme i deres egen have, og der bages muddermonster boller.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene giver plads til forskelligheder og mestrer at inddrage hinandens lege ideer.
- Børnene oplever sig inviteret ind i fællesskabet og oplever at deres bidrag er værdifulde.

Læringsforståelse

Loven og bekendtgørelsen om en Styrket pædagogisk læreplan giver udtryk for et bredt syn på læring, hvor det pædagogiske personales opgave er at støtte, lede og udfordre børns læring gennem leg. Børnene ses som medskabere af læring, de er undersøgende og aktive, og legen tillægges en central betydning for læring.

Læring kan beskrives som en proces, hvor børn tilegner sig viden, kunnen og færdigheder gennem de erfaringer, de gør sig ved at deltage og bidrage i samspil med andre børn og voksne. Læringsforløb tilrettelægges derfor med afsæt i børnenes nysgerrighed, optagethed og legens karakter.

Hvordan og hvilke handlinger ses læringsforståelsen i jeres praksis:

Vi er forskellige og optaget af forskellige ting, og det er i fællesskabet, vi inspireres

Målet er:

At børnene får erfaringer i forskellige former for fællesskaber, hvor læringsmålene tilpasses børnegruppens og det enkelte barns initiativer.

Medarbejderne er :

Bevidste om læringsmålene i forhold til det enkelte barn og gruppen. De er nærværende og kan aflæse og justere sig i forhold til børnene. Medarbejderne reflekterer indbyrdes og deler erfaringer med henblik på egen læring.

Praksisfortællinger om læringsforståelse

0-2 år:

En fortælling om hvordan et barns optagethed kan udvides, så barnet får ny læring

I gæstehuset har vi en lille dreng på 1, 9 år. Han er meget optaget af øjne, øre, næse og mund, både på sig selv og på bamser og os voksne.

Vi snakker om næsen, peger, trykker og sætter lyde på ("båt, dyt"). På puslebordet udvides legen til andre kropsdele. Drengen peger på sin egen arm og herefter på min arm. Han hiver i sine fødder, og jeg siger "fødder". Drengen vil ned fra puslebordet, og jeg forstår, at han vil finde mine fødder. Jeg tager mine sandaler af og viser ham mine fødder. Drengen klapper i hænderne af begejstring.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Barnet får fornemmelse for egen og andres krop
- Barnet øver sprog
- Barnet oplever nærvær

3-6 år:

En fortælling om hvordan forskellige børn, med hjælp fra de voksne, udvikler på en aktivitet

Den nye "Brumbassevogn" danner rammen om en scene, og nogle af børnene starter et show. Sammen med børnene er vi voksne med til at udbygge legen. En af drengene er vild med rock og får rollen som sanger med rock guitar.

Andre børn vil gerne synge, optræde, trylle og danse. Vi skal bruge forskellige instrumenter samt lyd & lysmand. Vi er opmærksomme på, at vi får inddraget børnene, og hjælper med at skabe roller, som børnene kan se sig selv i.

Vi saver billetter af træ og skriver numre på med tusch.

På børnenes initiativ indgår vi alle i et fælles samspil, som er en leg, der optager børnene i lang tid.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnenes tilegner sig erfaringer om sig selv, og det de mestrer.
- Børnene lærer at bevæge sig på ny grund og samarbejde på tværs af børnegruppen.
- Som medarbejder får vi børnenes ressourcer at se i nye sammenhænge og mulighed for at støtte dem, hvis de synes, det er svært.

Læringsmiljø

Læringsmiljøer af høj kvalitet i dagtilbud bygger på et samspil af flere faktorer. Struktur og proceskvaliteten har betydning for kvaliteten af læringsmiljøet, og dermed for børnenes mulighed for at lære, trives og udvikle sig.

Det fysiske børnemiljø drejer sig om, hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er udfordrende, og giver rum til udvikling, læring og inspiration til aktivitet samt er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Herunder forhold vedrørende ergonomi, plads, mulighed for bevægelse, hygiejne, rengøringsstandard, støj, lys og øvrige sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø handler om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne, herunder at børnene føler sig som en del af et

fællesskab. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, nærvær, anerkendelse, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid og medbestemmelse til trivsel og en positiv hverdag.

Det æstetiske børnemiljø handler om, hvordan omgivelserne påvirker børnenes sanser. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene oplever dagtilbuddet som et rart sted, og om de oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt. Konkret handler det om, hvordan omgivelser, indretning, atmosfære og udsmykning af bygninger, rum og legesteder kan indvirke på børns fantasi, udvikling, oplevelser, handlinger og lyst til at udfolde sig.

Hvordan og med hvilke handlinger kommer læringsmiljø af høj kvalitet til udtryk i jeres praksis:

Vi påvirkes af det miljø, vi er en del af

Målet er:

At børnene oplever et miljø hvor varme og trygge relationer, samt udfordrende og sanselige aktiviteter, er en del af børnenes hverdag.

Medarbejderne er :

Reflekterende, velforbredte ved brug af pædagogiske værktøjer, forpligtende og fokuseret på kerneopgaven, hvor leg og den legende tilgang er højt prioriteret.

-

Praksisfortællinger om læringsmiljøet

0-2 år:

En fortælling om hvordan den fysiske ramme kan indrettes, så den appellerer til forskellige børn og forskellige former for leg

Tre piger sidder i et hjørne, de har taget nogle bøger ned fra hylden og er i gang med at kigge i dem. To af drengene har lagt puder ovenpå faldunderlaget på gulvet og hopper nu fra bænken ved vinduet. De griner og eksperimenterer med forskellige hoppeteknikker. En af de voksne tager en gruppe med ud på legepladsen. Gruppen af børn er meget glade for gyngerne og de små køretøjer, vi har på legepladsen

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene inspireres af legetøj og indretningen
- Børnene inspirerer hinanden
- Børnene afprøver egne grænser

3-6 år:

En fortælling om den varme og trygge relation.

Det er morgen, og en jeg sidder med en gruppe børn, da en mor kommer ind med sin datter. "Godmorgen" siger jeg og nævner pigens navn, og rejser mig op. Jeg sætter mig på hug foran pigen, rører let ved hendes arm og benævner hendes lyserøde trøje med en hest på maven. Jeg laver et heste vrinsk. Pigen griner og peger på sin mave. Der opstår en lille dialog mellem os.

Jeg tager barnet i hånden, og vi *vrinsker* farvel til mor og sætter os sammen hos de andre børn.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Pigen oplever at blive set og mødt af en nærværende voksen, i en vigtig stund med afsked, hvor tryghed og en varm relation skaber gode forudsætninger for, at pigen trives, udvikles og er modtagelig for ny læring.

Forældresamarbejde

Forældre har det primære ansvar for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Derfor skal forældre inddrages og involveres og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde og medvirke til at sætte rammen for forældresamarbejdet.

Det pædagogiske personale og ledelsen har

ansvar for at inddrage forældrene i et samarbejde omkring børnenes læring, trivsel, udvikling og dannelse, ligesom dagtilbud og forældre samarbejder om at fremme et inkluderende børnefællesskab, der støtter børnenes venskaber.

Hvordan og hvilke handlinger kendetegner det gode forældresamarbejde i jeres praksis:

Tæt forældresamarbejde har betydning for børnene

Målet er:

At børnene oplever, at medarbejderne har kendskab til børnenes familier, og at medarbejder og forældre har gode relationer til hinanden.

Medarbejderne er :

Faglig velfunderet og hjælpsomme. Er nysgerrige på forældres perspektiver og ser og møder hver enkelt forælder på en fordomsfri og respektfuld måde. Udveksler viden om barnet derhjemme og i institutionen og samarbejder om trivsels og læringsmål. Medarbejderne informerer forældre om små oplevelser, som knytter an til det enkelte barns hverdag i dagtilbuddet. De informerer forældre gennem nyhedsbreve og billeder samt inviterer forældre ind i fællesskabet med de andre børn og forældre.

Praksisfortællinger om forældresamarbejde

0-2 år:

En fortælling om hvordan forældre får viden om barnets dag i vuggestuen

De store børn i vuggestuen har lavet fodaftryk på et stort stykke papir. Der bliver taget billeder undervejs, så billederne kan ses på børneintra af forældre og børn. Billedet bliver hængt op i vuggestuen, så børnene kan se fodaftrykkene. Da forældrene kommer for at hente deres børn, viser jeg det fine billede. Jeg inddrager børnene i samtalen ved at pege på fødderne og minde barnet om, at vi kom maling på, og hvordan vi var nødt til at vaske fødderne bagefter med sæbe, og hvordan det skummede.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene oplever, hvordan vi udveksler oplevelser med hinanden
- Børnene oplever, at deres liv i vuggestuen har betydning for forældrene
- Børnene oplever, at kommunikation kan foregå gennem ord og billeder

3-6 år:

En fortælling om hvordan en forælders bekymring indgår som vigtig info i planlægning af en pædagogisk aktivitet

En af fædrene er bekymret for hans dreng, fordi han derhjemme oplever, hvor svært det er for drengen at dele legetøj med andre, og fordi legene med andre børn ofte ender i konflikter, fordi drengen vil bestemme det hele.

Drengen har en vandpistol med i børnehaven, som han stolt viser frem til de andre børn. Han vil gerne have vand i vandpistolen og ud på legepladsen. Solen skinner, og det er dejligt varmt, så jeg beslutter, at alle børnene går på legepladsen for at lege med vand. Jeg finder børnehavens vandpistoler frem og instruerer børnene i reglerne for vandpistollegen.

Der sprøjtes og skydes med vand, og de voksne guider undervejs i legen, hvor der naturligt nok opstår konflikter. Drengen med vandpistolen har undervejs holdt meget fast i, det var hans vandpistol og har ikke ville lade andre låne den. Legen er så småt ved at være forbi, da vi hører drengen sige til en af de andre, "du må gerne låne min vandpistol".

Børnene fortsætter i mindre grupper med at eksperimentere med vand, de er møgbeskidte og har sand alle vegne.

Trods meget våde og beskidte børn deler forældrene børnenes begejstring for vandlegen, og den bekymrede far bliver beroliget og tryk ved, at vi over drengen i at dele legetøj og lade andre bestemme i legene.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Forældre oplever at deres bekymringer bliver taget alvorligt.
- Børnene får erfaringer med konflikthåndtering
- Børnene får gode oplevelser med fællesskabet
- Børnene får sansemæssige oplevelser

Børn i udsatte positioner

Alle børn skal have mulighed for at lære så meget som de kan i betydningsfulde fællesskaber.

Undersøgelser viser, at gode læringsmiljøer er af stor betydning for alle børn – og særligt børn i udsatte positioner.

Det pædagogiske personale og ledelsen i dagtilbud har, sammen med andre fagprofessionelle, et ansvar for at identificere og støtte børn med

forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet.

Børn i udsatte positioner lærer og udvikler sig i et fagligt kompetent læringsmiljø og i mødet med velfunderet pædagogisk faglighed. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner.

Hvordan og hvilke handlinger understøtter børn i udsatte positioner i jeres praksis:

Alle børn kan få brug for en ekstra indsats for at komme i trivsel og udvikling

Målet er:

At børnene føler sig hjulpet.

Medarbejderne:

Skaber tilknytning til barnet og kan "se barnet indefra". De forstår, at adfærdsændringer ved barnet sker gennem ændringer i miljøet og i relationen til barnet. Medarbejderne forstår betydningen af at kunne arbejde med barnets nærmeste udviklingszone og inddrager forældrene som vigtige medspillere. De handler hurtigt på baggrund af viden om tidlig indsats, eller hvis barnet viser tegn på trivsels- og læringsudfordringer. Medarbejderne kan arbejde systematisk og målrettet med handleplaner og kan indgå i samarbejdsrelationer med distriktpædagoger og andre faggrupper ved bl.a. konsultative møder, dialogmøder ol.

Praksisfortællinger om børn i udsatte positioner

0-2 år:

En fortælling om at se barnet indefra

I vuggestuen modtager vi en pige, som viser os, at hun er utryk ved os voksne og børnene omkring sig. Hun er ked af det, græder, og kravler hen mod døren ud til gangen.

Vi møder pigen med forståelse for, at hun har det svært og med forsikring om, at vi passer godt på hende. Vi arbejder på at skabe en tæt og varm tilknytning til pigen, i en hverdag hvor vi ændrer på vores størrelse af børnegrupperne, så pigen er omgivet af jævnaldrende og færre børn.

Vi er i tæt dialog med forældrene, og i samarbejde får vi skabt en hverdag for pigen, hvori vi ser, at pigen selv rækker ud efter os om morgenen. Hun tager initiativ til interaktion med en dreng, da hun skubber en bold hen til ham.

Hvilke områder udvikles igennem aktiviteten:

- Tæt dialog og samarbejde med forældrene har positiv indflydelse på børns trivsel.
- Vi er barnets sekundære tilknytning, som skal skabe tæt og tryk kontakt til barnet.
- Tryk tilknytning skaber gode forudsætninger for god trivsel, udvikling og læring.

3-6 år:

En fortælling om hvordan et lille individuelt hensyn gør det muligt for barnet at være med i fællesskabet

Vi holder samling, og alle børnene sidder stille i rundkreds på gulvet. En lille dreng med særlige udfordringer kan ikke sidde i rundkredsen, han er urolig og piller ved de andre. Jeg har erfaret, at drengen ikke bryder sig om at sidde tæt på andre børn og voksne, så jeg fortæller ham, at jeg kan se, at han ikke bryder sig om at sidde for tæt, og at jeg derfor har fundet en stol ved siden af rundkredsen, hvor han kan sidde. Jeg fortæller, at drengen på den måde stadig kan være med i rundkredsen. Efter en tid har drengen mod på at være med på gulvet sammen med de andre børn ved siden af en voksen.

Hvilke områder udvikles igennem aktiviteten:

- Børnene oplever, at vi er forskellige og har forskellige udfordringer
- Børnene oplever at blive forstået og få hjælp til at klare de udfordringer, de har
- Børnene udvikler tolerance.

Sammenhænge

Gennem barnets liv sker en del skift. Helt fra det lille barns første møde med dagtilbuddet og adskillelsen fra forældre, til skiftet fra vuggestue/dagpleje til børnehaven og senere skiftet til skolen. For alle skift gælder, at overgangene skal gøres naturlige og ses som en vigtig del af barnets evne til, at håndtere en foranderlig fremtid. I alle former for overgange skal barnets forberedelse til det nye ske trygt og nænsomt. Den tidlige erfaring med adskillelsen fra forældre kræver stor opmærksomhed fra de voksne omkring barnet, og har betydning for, hvor tryk en tilknytning barnet får til det nye. Sammenhængen fra én arena til en ny betyder et tæt samarbejde mellem hjem, sundhedspleje, dagtilbud og skole. Udover den røde tråd som skaber tryghed for børnene, bliver sammenhængen afgørende for, hvordan der på en naturlig måde, arbejdes videre med børnenes trivsel, udvikling, dannelse og læring.

I Nordfyns kommune starter alle kommende skolebørn i FørSFO 1. marts forud for skolestart i august. Et år inden start i FørSFO skal dagtilbud og skole samarbejde om at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til FørSFO og 0. klasse.

De seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de fælles mål, der arbejdes med i 0. klasse, og er derfor vigtige elementer i arbejdet med at skabe sammenhæng mellem indhold i dagtilbud, FørSFO og 0. klasse. Det er vigtigt at legen er kendetegnende for det læringsmiljø, der tilrettelægges mellem dagtilbud, Før-SFO og 0. klasse.

Hvordan og hvilke handlinger skaber sammenhæng i barnets overgange i jeres praksis:

Nye arenaer giver nye erfaringer, der udvikler og udfordrer børnene

Fra hjem til dagtilbud:

Målet er:

At børnene knytter sig til nye voksne, andre børn og nye omgivelser i et passende tempo.

Medarbejderne:

Indgår i tæt dialog med forældre, distriktpædagoger og evt. med deltagelse af sundhedsplejeske med henblik på at få vigtig viden om barnet. De inviterer barn og forældre på besøg 4-5 gange før start i dagtilbud (tidlig start) og arbejder for at skabe tryk tilknytning til barnet på en nænsom og varm måde.

Fra vuggestue/dagpleje til børnehave:

Målet er:

At børnene knytter sig nye voksne, en større børnegruppe og nye omgivelser i et passende tempo.

Medarbejderne:

Indgår i tæt dialog med forældre, vuggestue, dagplejer og evt. distriktpædagoger med henblik på at få vigtig viden om barnet. Barn og forældre inviteres på besøg, og der laves fælles planer for barnets opstart i dagtilbud. Vuggestue eller dagplejer besøger børnehaven med barnet, og der arbejdes for at skabe en begyndende relation mellem barn og ny voksen.

Vuggestue /dagplejer udfylder overleveringsskemaer og "barnets mappe" som et bidrag til barnets historie.

Fra børnehave til FørSFO/ 0. klasse:

Målet er:

At børnene bliver fortrolige med overgangen fra livet i børnehaven til livet i skolen.

Medarbejderne:

Arbejder for at skabe forbindelser mellem de to arenaer det sidste år af barnets børnehavetid. Vigtige elementer fra begge verdener bringes i spil og bruges i samarbejdet omkring børnene.

Overleveringsskemaer og "barnets mappe" bruges aktivt i det pædagogiske arbejde, så barnet oplever sammenhæng fra en arena til en ny. De tager initiativ til afholdelse af overleveringsmøder for børn i udsatte positioner og medvirker ved opfølgende møder i skoleregi med henblik på at erfaringsudveksle.

Praksisfortællinger om overgange

0-2 år:

En fortælling om hvordan barnet forberedes til børnehavelivet

En af pigerne i dagplejen skal starte i børnehave om ca. 1 måned, hun snakker allerede en del om det. Jeg får lavet en aftale om et besøg i det børnehus, hvor pigen skal starte. De tre andre børn skal med på besøg, så de ved hvor pigen er, når hun ikke længere går i dagplejen. Dagen kommer, hvor vi har aftalt besøg. Vi bliver mødt af pigens nye voksen, som snakker lidt med pigen, de andre børn og mig. Vi får en lille rundvisning, og jeg tager billeder af børnehaven ex. den nye voksen, garderoben, stuen og legepladsen m.m. Billederne skal vi bruge, når vi kommer hjem, så vi kan snakke om vores besøg, og så pigen får sat besøget lidt "på plads". Derhjemme har jeg lavet en lille taske med forskelligt materiale om det at starte i børnehaven. Vi læser eks. bøger som handler om at starte i børnehaven, og vi snakker om, at man skal have madpakke med.

Vi går ofte ture til børnehavens legeplads, hvor børnene leger og hilser på de nye voksne og børnene.

Da pigen har sidste dag, får hun "Barnets mappe" med sig, heri kan hun se billeder af mig, de andre børn, mit hus og min hund. Alt sammen noget som har været en del af hendes liv.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Barnet forberedes til det nye
- Barnet får sat ord og begreber på plads
- I samvær med en tryk voksen udfordres barnet
- Barnet føler sig set og hørt

3-6 år:

En fortælling om hvordan børnene forberedes til livet efter børnehaven

En stor gruppe af vores børn skal starte i Før skole til marts. Hele det sidste år arbejdes der med at skabe sammenhæng mellem børnehaven og skole. I dag har vi planlagt en gåtur til en af skolerne i distriktet. Det er ikke alle, der skal gå på den skole, men vi tager alle børnene med, fordi de skal se hinandens skoler. Da vi kommer til skolen, går vi på legepladsen og hygger os. Klokken ringer til frikvarter, og skolebørnene kommer ud, heriblandt er der nogle af de "gamle børn", som spørger os, om de skal vise os lidt rundt. På vores rundvisning tager vi voksne billeder af skolen, som vi skal bruge, når vi kommer tilbage til børnehaven. Vi møder nogle af lærerne, som hilser os velkommen og spørger nysgerrigt til, hvor vi kommer fra. Et par af de store drenge fortæller, at de har gået i børnehaven. Lærerne spørger om vi vil komme på besøg en anden gang, så vi kan se, hvordan skolen ser ud inde. Det vil vi gerne.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene forberedes til det nye
- Børnene får sat ord og begreber på plads
- I samvær med en tryk voksen udfordres børnene
- Børnene føler sig set og hørt

Det åbne dagtilbud Inddragelse af lokalsamfundet

Formålet med det åbne dagtilbud er, at inddrage det omkringliggende samfund i dagtilbuddenes pædagogiske aktiviteter og bringe lokalområdets ressourcer i spil i forhold til børns trivsel, læring og udvikling.

Det åbne dagtilbud skal styrke børns kendskab til

det omkringliggende samfund og give mulighed for, at børn og deres forældre stifter bekendtskab med foreningslivet og de øvrige aktivitetstilbud som lokalmiljøet rummer.

Hvordan og hvilke handlinger inddrager lokalsamfundet i jeres praksis:

Vi skaber forbindelser til det omkringliggende lokal samfund

Målet er:

At børnene får viden om det omkringliggende samfund, gør brug af og føler sig som en del af lokalsamfundet.

Medarbejderne:

Inddrager lokalsamfundet som en vigtig kilde til at begrebsliggøre forhold udenfor institutionen. Arbejder for at barnet forstår sig som en aktiv del af noget større. Arrangerer aktiviteter ex. besøg på plejehjem, til kirken eller ture til de lokale sportspladser ol. Inviterer lokalsamfundet ind i børnehuse til deltagelse i div. aktiviteter med henblik på at forstå børn og deres hverdagsliv i institutionerne.

Praksisfortællinger om lokalsamfundet

0-2 år:

En fortælling om hvordan den gamle gartner i nabolaget bidrager med fantasi og rekvisitter til børnenes aktiviteter

Dagplejen ligger i et dejligt naturrigt område. Der bor mange pensionister med meget forskellige arbejdsmæssige baggrunde.

Et af ægteparrene er tidligere dagplejer og gartner. På vores gåture, møder vi ofte ægteparret, når vi går forbi deres hus og have, eller hvis de lufter deres hund. En dag så vi, at manden havde sat en trillebør frem ved lågen. Den var fyldt med pyntegræskar. Børnene syntes, at græskarene var meget flotte og sjove at røre ved, og jeg tænkte, at pyntegræskarrene kunne passe fint til vores efterårstema, hvor vi pynter, samler og sanker i naturen. Jeg siger til børnene, at vi skal huske penge/mønter med, næste gang vi går tur, så vi kan købe og betale for græskarrene. Vi skal også huske en pose til at bære dem i. På vores gåtur den efterfølgende dag stopper vi op ved trillebøren og udvælger og tæller græskarrene, mens vi kommer dem i posen. Manden kommer ud, griner og siger, at han er "Græskarmanden". Han havde hørt mig synge "Græskarmanden". De store børn spørger, "hvad laver du?", og manden fortæller, at han skal over i sin anden have, en kolonihave, hvor der ligger kæmpe store orange græskar. Jeg fortæller børnene, at vi kan komme forbi en anden dag for at købe et stort græskar, som vi kan lave til en græskarmand.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnene møder omverdenens venlighed
- Børnene lærer at græskar dyrkes i haverne
- Børnene lærer noget om at købe og betale

3-6 år:

En fortælling om hvordan en landsdækkende begivenhed bliver til en aktivitet for børnehavebørn

I forbindelse med det landsdækkende "Royal Run", beslutter vi os for at arrangere vores eget "Royal Run".

Vi går over til den lokale sportsplads, som rigtig mange af børnene kender fra forskellige fritidsaktiviteter. Vi laver en løbe bane med start og mål område. Løbet bliver skudt i gang, og børnene er begejstrede og spæner afsted. Der god plads på sportspladsen. Der er diplomoverrækkelse og medbragt saftvand og æbler.

Hvilke områder udvikles gennem aktiviteten:

- Børnenes verdener kædes sammen
- Børnene bevæger sig og udfordres motorisk
- Børnene oplever genkendelighed

De pædagogiske læreplaner er et pædagogisk redskab, som understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode læringsmiljøer.

Der arbejdes indenfor de pædagogiske læreplaners 6 temaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

Der arbejdes ud fra fælles overordnede mål for læringsmiljøet indenfor de 6 læreplanstemaer.

Organisering

I tilrettelæggelse af arbejdet med pædagogiske læreplaner skal der arbejdes evidensinformeret. Dette betyder at der fremadrettet, skal planlægges læringsmiljøer/læringsrum for en given gruppe af børn.

Gruppestørrelsen afgøres lokalt ud fra, hvad der giver mening i den periode, hvor der arbejdes med udvalgt læringstema. Evidens viser, at gruppestørrelser på 4-6 børn giver størst læring. Arbejdet planlægges ud fra en SMTTE. Alle børn skal være deltagende i en gruppe.

Systematik

Der er forskellige læringsrum gennem en dag, en uge, et år. Der opstår læringsrum i ethvert relationelt møde mellem barn-voksen og barn-barn. Systematisk arbejde med læringsmiljøer af høj kvalitet er udvalgte udsnit af disse læringsrum. Varigheden af det læringsrum som vælges, skal minimum udgøre 2 gange 30 min. pr. uge.

Hele dagen er et læringsrum, så opmærksomhed på, at læring finder sted i både de tilrettelagte/planlagte aktiviteter men også i de daglige rutiner.

Der arbejdes med læreplanstemaerne i perioder a' 4 uger. Herefter afsættes 2 uger til evaluering og planlægning af nyt forløb.

Systematikken for arbejdet med pædagogiske læreplaner består af følgende elementer:

- Der arbejdes med strukturerede pædagogiske aktiviteter i små børnegrupper.
- Der arbejdes systematisk med evaluering af børns læring på baggrund af læringsmål, valgte læringsaktiviteter og indsamlet dokumentation.
- Der arbejdes systematisk med refleksion over egen praksis, herunder sammensætning af børnegrupper, valg af læringsmål og pædagogiske aktiviteter

Arbejdet med pædagogiske læreplaner og Program for læringsledelse bidrager med forskellige vinkler til samme formål: Udvikling af dagtilbud af høj kvalitet.

Hensigten med Skabelon for arbejdet med pædagogiske læreplaner er, at sammentænke kravene i dagtilbudsloven vedrørende pædagogiske læreplaner og læringsledelse, således at disse bliver udmøntet i den daglige pædagogiske praksis med fokus på kerneopgaven: At skabe trygge udviklende læringsmiljøer af høj kvalitet for alle børn – uanset børnenes forudsætninger.

Fælles for arbejdet med pædagogiske læreplaner og læringsledelse er småbørnsdidaktikken, hvor det centrale er at planlægge det pædagogiske arbejde efter læringsmål. Med udgangspunkt i læringsmål skabes relevant pædagogisk aktivitet, der formodes at bringe barnet til læringsmålet, ligesom der etableres og identificeres tegn på børns læring. Børnenes læring skal evalueres ud fra deltagelse i processen.

I læringsledelse skal der arbejdes data og forskningsinformeret. Der tages udgangspunkt i dagtil-

buddets data, og dette indarbejdes i analyse og indholdsdelen i småbørnsdidaktikken (se "Metoder og Værktøjer til arbejdet med pædagogiske læreplaner").

Det betyder, at det pædagogiske personale i dagtilbud skal arbejde med:

- At styrke og udvikle kompetencer til at tilrettelægge og gennemføre læringsmålstyret pædagogisk praksis
- At styrke og professionalisere samarbejdet om børnenes læring og trivsel gennem PLF
- At anvende viden fra forskning om, hvad der virker bedst i forhold til en given indsats og gøre brug af data til synliggørelse af børnenes læring og trivsel
- At styrke og udvikle metoder til at omsætte viden fra forskning til pædagogiske handlemåder i hverdagens pædagogiske praksis

Dette arbejde bliver indlejret i arbejdet med pædagogiske læreplaner, som beskrives i SMTTE og udmøntes i den pædagogiske praksis.

§7. Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Stk. 2. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse og bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.

Stk. 3. Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Stk. 4. Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Stk. 5. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Dagtilbud skal endvidere i samarbejde med forældre og skole sikre børn en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lysten til at lære.

Der udarbejdes læreplaner for børn i aldersgruppen 0-2 år og aldersgruppen fra 3 år og frem til skolestart. Der skal tages højde for børnegruppens sammensætning, og den pædagogiske læreplan skal give rum for leg, læring og børns medinddragelse.

De 6 pædagogiske læreplanstemaer

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges indenfor og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer. Hvert tema har 2 overordnede pædagogiske mål rettet mod børn i alderen 0-5 år.

- **Alsidig personlig udvikling**

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af bl.a. alder, køn, social og kulturel baggrund.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pæda-

gogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

- **Social udvikling**

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

- **Kommunikation og sprog**

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

- **Krop, sanser og bevægelse**

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

- **Natur, udeliv og science**

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

Det pædagogiske læringsmål skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder begyndende matematisk opmærksomhed.

- **Kultur, æstetik og fællesskab**

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange kulturelle oplevelser, både som tilskuer og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I læreplanen indgår endvidere krav om dokumentation og evaluering af det pædagogiske arbejde, for herigennem at sikre effekten af den

pædagogik, der praktiseres i dagtilbuddet. Læringsmiljøet, herunder det fysiske, psykiske og æstetiske miljø spiller en væsentlig rolle for barnets trivsel og læring. Derfor stilles også krav om at forholde sig til og beskrive børnenes læringsmiljø.

Det er et krav, at børnemiljøet bliver vurderet i et børneperspektiv. Det vil sige, at børns synspunkter under hensynstagende til deres alder og modenhed skal indgå, når børnemiljøet vurderes.

- **Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø**

Det fysiske børnemiljø drejer sig om, hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er udfordrende, og giver rum til udvikling, læring og inspiration til aktivitet samt er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det handler blandt andet om ergonomi, pladsforhold, mulighed for bevægelse, hygiejne, rengøringsstandard, støj, lys og sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø handler om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler blandt andet om konstruktiv gruppedynamik uden eksklusion fra fællesskabet. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber,

venskaber, nærvær, anerkendelse, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid og medbestemmelse til trivsel og en positiv hverdag.

Det æstetiske børnemiljø handler om, hvordan omgivelserne påvirker børnenes sanser. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene oplever dagtilbuddet som et rart sted, og om de oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt. Konkret handler det blandt andet om, hvordan omgivelser, indretning, atmosfære og udsmykning af bygninger, rum og legesteder kan indvirke på børns fantasi, udvikling, oplevelser, handlinger og lyst til at udfolde sig.

Med afsæt i Nordfyns Kommunes overordnede vision 2021 "Vi skaber fremtidens Nordfyn sammen", har Nordfyns Kommunes børne- og unge politik fokus på det gode og det aktive børne og ungeliv, hvor børnene oplever at kunne selv.

Det sker ved, at børnene bliver kloge på eget liv, bliver så selvhjulpne som muligt, når den rette hjælp gives og ved at de bliver aktive medspillere i den offentlige indsats.

Det gode og aktive børne- og ungeliv er karakteriseret ved, at børnene trives, lærer, føler sig inkluderet og er sunde. Derfor har dagtilbuddene, som er en del af det nordfynske kommunale fæl-

lesskab, en opgave i at skabe trivsel, læring, inklusion og sundhed for alle børn.

Vision for Børn og Unge på Nordfyn:

På Nordfyn vil vi det gode og aktive børne- og ungeliv ved et kursskifte fra "synd for" til "kan selv". Vi ønsker at børn, unge og deres familier er:

- Klog på eget liv
- Så selvhjulpne som muligt, når den rette hjælp gives
- Aktiv medspiller i den offentlige indsats

Pejlemærker

Trivsel:

- Børn og unge skal i leg og hverdag opleve overskud, gåpåmod, handlekraft og glæde ved livet.
- Børn og unge skal udvikle sig til selvstændige individer, i trygge og stimulerende omgivelser.
- Forældrene er de primære personer i barnets liv, og et godt børneliv fordrer et tæt samarbejde mellem barnets forældre og de professionelle omsorgspersoner.

Læring:

- Børn og unges lyst og evne til at lære skal vi dyrke.
- Børn og unge skal tilegne sig færdigheder og kundskaber med aktiv involvering, indflydelse og medansvar.
- Forældre og professionelle voksne skal hjælpe børn og unge til at mestre overgange, som de oplever eksempelvis fra dagtilbud til skole, fra skole til ungdomsuddannelse, via et tæt og forpligtende samarbejde.
- Børn og unge skal være aktivt livsduelige og være en del af fællesskabet.

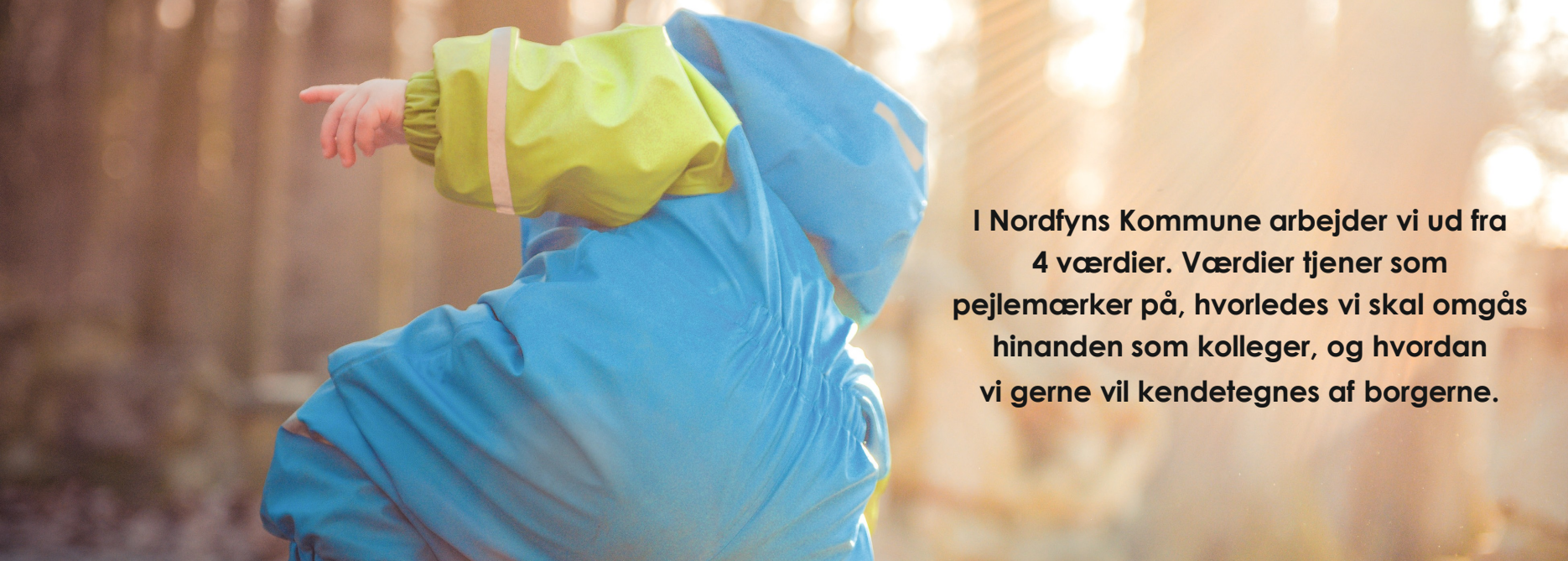
Inklusion:

- Børn og unge skal opleve sig ligeværdige og respekterede i forpligtigende fællesskaber og have mulighed for at udvikle sig optimalt såvel fagligt som socialt.
- Børn og unge skal engageres, blive klogere på sig selv og omverdenen i et tæt samspil med forældre, pædagoger, lærere og andre voksne i et inkluderende fællesskab med plads til forskelligheder.

Sundhed:

- Børn og unge skal have mulighed for at deltage i fritids- og foreningslivet på lige vilkår.
- Børn og unge skal have fysisk udfoldelse i dagtilbud, skole og fritidslivet.
- Børn og unge skal have en god og sund kost, fordi det er en forudsætning for de samlede udviklings- og læringsmuligheder.

I Nordfyns Kommune arbejder vi ud fra 4 værdier. Værdier tjener som pejlemærker på, hvorledes vi skal omgås hinanden som kolleger, og hvordan vi gerne vil kendetegnes af borgerne.

Ordentlighed

Vi behandler hinanden med respekt og værdighed, og tager hensyn til individuelle og kulturelle forskelle.

Troværdighed

Vi er ærlige og optræder etisk korrekt – såvel over for hinanden som over for borgere. Vi skaber godt samarbejde med borgere, kolleger og samarbejdspartnere.

Åbenhed

Vi taler og lytter åbent til hinanden, uden hensyn til niveau eller stilling.

Vi behandler hinanden og borgerne med respekt for forskellighed.

Synlighed

Vi tænker og arbejder for helheden

Vi arbejder proaktivt og forsøger at finde "den bedste måde".

Nytænkning og fornyelse holder os levende og i vækst.

Efterlevelse af værdierne er med til at sikre tillid og tro på, at der arbejdes professionelt omkring dagtilbuddenes kerneopgave.

nordfyns
kommune

ØSTERGADE 23

5400 BOGENSE

WWW.NORDFYNSKOMMUNE.DK